

Protokoll fört vid pleniföredragning

Social- och miljöavdelningen
Hälsa- och sjukvårdsbyrån, S3

Närvarande
VT, HJ, AH-J, AH, FK, AR, CW

Frånvarande
RH

Justerat
Omedelbart

Ordförande
Lantråd
Veronica Thörnroos

Föredragande
Minister
Annette Holmberg-Jansson

Protokollförelse
Byråchef
Ylva Lindström

Nr 46

Utlåtande om utkast till tilläggsprotokoll som gäller skydd av de mänskliga rättigheterna och människans värdighet för personer som lider av problem med den mentala hälsan.

ÅLR 2021/1832
73 S3

Beslut

Landskapsregeringen beslöt tillstålla utrikesministeriet ett svar i enlighet med **bilaga 1 S321P35**.

Nr 47

Fortsatt distribution och utdelning av mun- och nässkydd till elever i skolorna på Åland från och med årskurs 7 samt på gymnasienivå från 3.5.2021.

ÅLR 2021/3317
74 S3

Beslut

För att förebygga spridning av coronavirussmitta beslöt landskapsregeringen att mun- och nässkydd fortsätter att distribueras till skolorna på Åland och delas ut till elever från och med årskurs 7 samt till elever på gymnasienivå då undervisningen genomförs som närundervisning från 3.5.2021 enligt **bilaga 2 S321P35**.

Hänvisning
PC0TQ3W4-11

Kontaktperson
Ylva Lindström +358 18 25 000 (vxl)
E-post ylva.lindstrom@regeringen.ax

UTRIKESMINISTERIET
Rättstjänsten
Att. OIK-40 Mia Spolander
PB 176
FI-00023 STATSRÅDET

e-post: mia.spolander@formin.fi
um.kirjaamo@formin.fi

Ärende

Utlåtande om utkast till tilläggsprotokoll som gäller skydd av de mänskliga rättigheterna och människans värdighet för personer som lider av problem med den mentala hälsan

Utrikesministeriet har den 2 mars 2021 inkommit med en begäran om utlåtande från Ålands landskapsregering om utkastet till tilläggsprotokoll som gäller skydd av de mänskliga rättigheterna och människans värdighet för personer som lider av problem av den mentala hälsan.

Finland har år 2009 ratificerat Europarådets konvention (s.k. Oviedokonventionen) angående skydd av de mänskliga rättigheterna och människans värdighet med avseende på tillämpningen på biologi och medicin samt dess två tilläggsprotokoll om förbud mot kloning av människor och om transplantation av organ och vävnader av mänskligt ursprung. Konventionen för Finlands del trädde i kraft den 1 mars 2010 och lagtinget gav den 8 april 2009 sitt bifall till att lagarna träder i kraft i landskapet Åland till de delar konventionen och dess tilläggsprotokoll faller inom landskapets behörighet. Konventionen innehåller minimikrav för skyddet av de mänskliga rättigheterna och människans värdighet inom all de tillämpningsområden för biomedicin som redan finns eller som är under utveckling.

Till konventionen utarbetas för närvarande ett nytt tilläggsprotokoll om skydd av de mänskliga rättigheterna och människans värdighet för personer som lider av problem med den mentala hälsan i samband med tvångsplacering och tvångsvård

Utkastet till protokoll har sedan Committee on Bioethics (CDBI) lades ned beretts vidare av Europarådets kommitté för mänskliga rättigheter och bioetik (DH-BIO). Företrädare för utrikesministeriet och social- och hälsovårdsministeriet deltar i kommitténs arbete.

Avsikten är att tilläggsprotokollet ska antas slutligt av kommittén vid dess följande möte den 1-4 juni 2021.

Utrikesministeriet ömber landskapsregeringen yttra sig om utkastet till tilläggsprotokoll till den del det hör till landskapets behörighet samt om den förklaringspromemoria som hänför sig till tilläggsprotokollet. Utrikesministeriet anför dock att kommittén i detta skede inte längre kommer att göra några grundläggande ändringar i förslaget utan att endast mindre ändringar är möjliga.

Med anledning av utrikesministeriets begäran om utlåtande önskar landskapsregeringen framföra följande:

Landskapsregeringen konstaterar att bestämmelserna om tvångsvård och tvångsplacering i samband med personer som lider av problem med den mentala hälsan till största delen hör till rikets lagstiftningsbehörighet enligt självstyrelselagen (ÅFS 1991:71) för Åland. Enligt 27 § 24 punkten självstyrelselagen hör administrativa ingrepp i den personliga friheten till rikets lagstiftningsbehörighet. Huvudsakligen berörs således rikets lagstiftningsbehörighet till den del konventionen förutsätter sättande i kraft av nationella lagar och författningar.

Landskapsregeringen konstaterar att utkastet till tilläggsprotokollet till viss del innehåller bestämmelser beträffande hälso- och sjukvård som enligt 18 § 12 punkten självstyrelselagen hör till Ålands lagstiftningsbehörighet. Landskapsregeringen konstaterar att de delar av utkast till tilläggsprotokollet som faller inom ramen för landskapets behörighet ingår särskilt i kapitel II och VII som innehåller delar som hänför sig till hälso- och sjukvård. Landskapsregeringen konstaterar även att termen psykisk hälsa är ett mindre stigmatiserande begrepp än mental hälsa.

I 59 § självstyrelselagen för Åland regleras situationen för ett internationellt avtals ikraftträdande i landskapet Åland enligt följande: "Om ett fördrag eller någon annan internationell förpliktelse som Finland ingår eller förbinder sig till innehåller en bestämmelse i en fråga som enligt denna lag faller inom landskapets behörighet, träder bestämmelsen i kraft i landskapet endast om lagtinget ger sitt bifall till den författning genom vilken bestämmelsen sätts i kraft."

Landskapsregeringen konstaterar att då utkastet till tilläggsprotokollet som gäller skydd av de mänskliga rättigheterna och människans värdighet för personer som lider av problem med den mentala hälsan innehåller bestämmelser som faller inom landskapets lagstiftningsbehörighet, krävs således lagtingets bifall för att tilläggsprotokollet till dessa delar ska träda i kraft i landskapet.

Landskapsregeringen understöder tilläggsprotokollets samt förklaringspromemorians målsättningar. Såvida lagtinget ger sitt bifall till ikraftträdandet av bestämmelserna inom landskapets behörighet kommer landskapsregeringen att verka för att landskapets

myndigheter vidtar nödvändiga åtgärder i enlighet med tilläggsprotokollet bestämmelser till den del myndigheternas ansvarsområden berörs.

Landskapsregeringen återkommer med kommentarer i ärendet om anledning till detta konstateras i ett senare skede.

Lantråd

Veronica Thörnroos

Minister

Annette Holmberg-Jansson

Hänvisning

Sändlista för kännedom

Kontaktperson

Ylva Lindström, +358 18 25 000 (vxl)

E-post ylva.lindstrom@regeringen.ax

Ärende

Fortsatt distribution och utdelning av mun- och nässkydd till elever i skolorna på Åland från och med årskurs 7 och på gymnasienivå från 3.5.2021

Beslut

Landskapsregeringen beslutar att mun- och nässkydd ska fortsätta distribueras till skolorna och delas ut till elever i skolorna från 3.5.2021. Beslutet gäller elever från och med årskurs 7 samt elever vid Ålands gymnasieskolor, Ålands folkhögskola och Ålands musikinstitut då undervisningen genomförs som närundervisning och samarbetsgruppen för hantering av covid-19-epidemin rekommenderar användning av mun- och nässkydd i skolorna. Rekommendationen gällande distribution och utdelning av mun- och nässkydd kan omprövas.

Enligt tidigare beslut ÅLR 2021/2102 (11.3.2021) och ÅLR 2021/2947 (15.4.2021) distribueras och delas mun- och nässkydd ut i skolor under perioderna 22.3.2021 till och med 16.4.2021 och 19.4.2021 till och med 30.4.2021.

Ålands hälso- och sjukvård har fått i uppdrag av landskapsregeringen att för det beskrivna behovet bekosta och tillhandahålla CE-märkta kirurgiska mun- och nässkydd till berörda skolor för elever i årskurs 7-9 och i gymnasier då undervisningen genomförs som närundervisning. Kostnaderna för mun- och nässkydden kommer inte att belasta Ålands hälso- och sjukvårds ordinarie budget.

Motivering

En samarbetsgrupp för hantering av covid-19-epidemin på Åland har etablerats och består av representanter från landskapsregeringen, Ålands hälso- och sjukvård och en observatör från Institutet för hälsa och välfärd. Samarbetsgruppen har beslutat om vägledande definitioner av epidemifaserna på Åland. Samarbetsgruppen planerar preventiva åtgärder för varje fas. I handlingsplanen som på förslag av samarbetsgruppen antogs av landskapsregeringen (ÅLR 2020/8256) och som reviderades 28.01.2021 finns angivet preventiva åtgärder på samhällsnivå. Samarbetsgruppen utvärderar epidemiläget

varje vecka och avgör vilken fas som gäller samt diskuterar eventuella ändringar i åtgärder.

Enligt Institutet för hälsa och välfärd smittar viruset i första hand som droppsmitta när en person hostar eller nyser. En ändamålsenlig användning av munskydd minskar smittorisken genom att hindra att droppar sprids till omgivningen. Syftet med en rekommendation att använda mun- och nässkydd är att skydda mot eventuell exponering för coronavirussmitta. Det rekommenderas emellertid inte användning av mun- och nässkydd om användningen innebär att det blir orimligt svårt att andas eller om det finns andra hälsoskäl som hindrar användning av mun- och nässkydd (Institutet för hälsa och välfärd).

Epidemiläget

Landskapsregeringen beslöt 25.2.2021 med stöd av 58 § 1 mom. i lagen om smittsamma sjukdomar (FFS 1227/2016) att stänga årskurs 7-9 i alla grundskolor på Åland under perioden 1.3.2021-12.3.2021. För att minska risken för smittspridning då skolorna öppnade efter stängningen rekommenderade samarbetsgruppen 8.3.2021 att elever i årskurs 7-9 använder mun- och nässkydd i skolan då undervisningen åter genomförs som närundervisning. Även för gymnasierna rekommenderades användning av mun- och nässkydd då de återgick till närundervisning. Samarbetsgruppen rekommenderade fortsättningsvis att mun- och nässkydd används i skolorna av elever i årskurs 7-9 och av elever på gymnasienivå under perioden 19.4.2021 till och med 30.4.2021 då undervisningen genomförs som närundervisning.

Vecka 15-16 under 2021 bekräftades 36 fall på Åland vilket ger en 14-dagarsincidens på 120 / 100 000. Åland befinner sig därmed i spridningsfasen. Samtliga fall de senaste 17 dagarna koppling till kända smittkedjor och ingen har vårdats på sjukhus med covid-19 de senaste tre veckorna. Samarbetsgruppen rekommenderar fortsättningsvis att mun- och nässkydd används i skolorna av elever i årskurs 7-9 och av elever på gymnasienivå från och med 3.5.2021 till och med 8.6.2021 då undervisningen genomförs som närundervisning och smittläget så förutsätter.

En förändring av epidemiläget under den angivna perioden kan göra att rekommendationen för användning av mun- och nässkydd i skolorna kan omprövas samt även beroende på situationen även förlängas.

Mun- och nässkydden avhämtas från Ålands hälso- och sjukvård och skolorna delar på ett lämpligt sätt ut informationen till elever/studerande om hur mun- och nässkydd ska användas, tex genom en föreläsningssvideo.

Beräkningen gällande åtgången av mun- och nässkydd är baserad på antalet elever i årskurs 7-9 samt antalet elever på gymnasienivå. Det beräknas därmed att det i

genomsnitt kan delas ut ca 23 000 stycken mun- och nässkydd per vecka vilket motsvarar två engångsmun- och nässkydd per dag under vardagarna.

Kostnaden för ett engångsmunskydd- och nässkydd beräknas för närvarande till ca 0,50 euro, men priset kan variera beroende på tillgång och efterfrågan. Kostnaden per vecka kan då bli ca 11 500 euro och om mun- och nässkydd delas ut fram till terminsslutet skulle detta bli totalt ca 57 500 euro.

Lantråd

Veronica Thörnroos

Minister

Annette Holmberg-Jansson

FÖR KÄNNEDOM

Utbildningsbyrån, Elisabeth Storfors

SÄNDLISTA

De åländska kommunerna
Kommunernas socialtjänst k.f., info@kst.ax
Skoldirektörerna på Åland, utbildningschefer@utbildning.ax
Ålands kommunförbund, info@kommun.ax
Ålands hälso- och sjukvård, info@ahs.ax och jeanette.pajunen@ahs.ax
Ålands högstadieskolor, hogstadieskolor@utbildning.ax
Ålands gymnasieskolor, gymnasieskolor@utbildning.ax
Ålands folkhögskola, folkis@afhs.ax